

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston asetus yrityskeskittymien valvonnasta (”EY:n sulautuma-asetus”)

(KOM(2002) 711 lopullinen – 2002/0296 CNS)

(2004/C 10/10)

Neuvosto päätti tammikuun 14. päivänä 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 308 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. syyskuuta 2003. Esittelijä oli María Candelas Sánchez Miguel.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.-25. syyskuuta 2003 pitämässään 402. täysistunnossa (syyskuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 102 ääntä puolesta ja 27 vastaan 16:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komission esittämän asetusehdotuksen tarkoituksena on sulauttaa yhdeksi ainoaksi tekstiksi neuvoston asetus (ETY) N:o 4064/89 sekä Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1310/97 siihen tehdyt muutokset. Uuden ehdotuksen tavoitteena on yhtäältä parantaa lainsäädännön ymmärrettävyyttä kaikkien niiden tahojen kannalta, joita yrityskeskittymät koskevat yhteisössä, ja toisaalta täyttää muutettavan asetuksen sisältämä vaatimus niiden liikevaihdon raja-arvojen tarkistamisesta, joiden perusteella keskittymää voidaan pitää yhteisönlaajuisena.

1.2. Asetuksen tarkistamista koskevassa vihreässä kirjassa ⁽¹⁾ määriteltiin alat, joilla muutos tulee toteuttaa: liikevaihdon raja-arvojen toiminta, aineellisoikeudellisia seikkoja koskeva testi, jota komissio käyttää keskittymien arvioinnissa, ja menettelyyn liittyvät seikat. ETSK antoi vihreästä kirjasta lausunnon ⁽²⁾, jossa se otti kantaa kuhunkin edellä mainittuun seikkaan.

1.3. Asetuksen voimassaolon aikana yhteisöjen tuomioistuin on antanut useita tuomioita, jotka ovat huomattavan tärkeitä keskittymiä koskevien sääntöjen tulkinnan sekä jäsenvaltioiden ja komission välisten toimivaltakysymysten kannalta. Sen vuoksi on ollut tarpeen laajentaa vihreässä kirjassa ehdotettua uudistusta asiakirjassa asetettujen tavoitteiden noudattamiseksi.

1.4. Uudistuksen tuloksia tulee arvioida sen jälkeen, kun uusi asetus on pantu täytäntöön. Komission eri toimielimiltä

pyytämien lausuntojen perusteella näyttää toistaiseksi siltä, että uudistuksen tarve tunnustetaan, sillä säädöksen soveltamisessa paljastuneet vaikeudet ovat heikentäneet asetuksen tehoa.

1.5. Näyttää myös tarpeelliselta, että uusi asetus julkaistaan ennen unionin laajentumista. Taloudellinen keskittyminen, joka on ennustettavissa useissa unioniin liittyvissä maissa, helpottuu menettelyjen yksinkertaistamisen myötä ja etenkin yhteisössä sijaitseviin keskittymiin sovellettavien liikevaihdon raja-arvojen toiminnan määrittelyn ansiosta.

2. Ehdotuksen sisältö

2.1. Ehdotus uudeksi asetukseksi koskee pääasiallisesti seuraavia näkökohtia:

- toimivaltakysymykset
- aineellisoikeudelliset seikat
- menettelyyn liittyvät seikat
- muut muutokset.

2.2. Toimivaltakysymykset

2.2.1. Komissio ehdottaa toimivallan osalta tehostetun siirtämisyjärjestelmän perustamista komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välisen työnjaon optimoimiseksi. Tarkoituksena on

- parantaa siirtämiskriteerejä ja eri suuntiin siirtämistä koskevien kriteerien vastaavuutta
- mahdollistaa 9 ja 22 artiklan soveltaminen ilmoitusta edeltävässä vaiheessa siten, että ilmoituksen tekevillä osapuolilla on aloiteoikeus kyseisessä menettelyvaiheessa

⁽¹⁾ Vihreä kirja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 tarkistamisesta, KOM(2001) 745 lopullinen.

⁽²⁾ EYVL C 241, 7.10.2002.

- antaa komissiolle yksinomainen toimivalta, jos kaikki asianomaiset jäsenvaltiot tai vähintään kolme tällaista jäsenvaltiota hyväksyy asian siirtämisen 22 artiklan nojalla
- luoda mahdollisuus siihen, että komissio pyytää asian siirtämistä 22 artiklan nojalla. Komissiolle myönnetään siis muodollinen aloiteoikeus.

2.2.2. Aineellisoikeudellisia kriteerejä ja etenkin siirtämiskäytäntöjä parannetaan siten, että 9 artiklan 2 kohdan a alakohdasta poistetaan viittaus jäsenvaltioiden velvollisuuteen arvioida, uhkaako ehdotettu keskittymä luoda määrävän aseman, ja korvataan se sanamuodolla, jonka mukaan olisi mahdollista pyytää siirtämistä sillä perusteella, että kilpailuun kohdistuisi merkittävää vaikutusta jäsenvaltion erillisillä markkinoilla. Lisäksi mahdollistetaan 9 ja 22 artiklan soveltaminen ilmoitusta edeltävässä vaiheessa sulautuman osapuolten pyynnöstä sekä silloin, kun asia koskee vähintään kolmea jäsenvaltiota.

2.2.3. Yhteisiä siirtopyyntöjä koskevien menettelysääntöjen selventäminen ja tehostaminen sekä määräajat, joiden kuluessa jäsenvaltioiden on esitettävä siirtopyyntö tai liityttävä tällaisiin pyyntöihin, tekevät mahdolliseksi noudattaa käytäntöä, jota komissio on soveltanut todellisissa tapauksissa ⁽¹⁾.

2.2.4. Asetuksen 3 artiklassa annettua keskittymän määritelmää on muutettu siten, että siihen on nimenomaisesti lisätty kriteeri, jonka mukaan keskittymän syntyminen edellyttää pysyvää määräysvallan siirtymistä. Lisäksi ehdotetaan, että useamman toimen tai toimien, jotka riippuvat toisistaan tai ovat läheisesti yhteydessä toisiinsa, katsotaan muodostavan yhden ainoan keskittymän.

2.3. Aineellisoikeudelliset seikat

2.3.1. Aineellisoikeudellisia kriteerejä, joiden perusteella komissio puuttuu tilanteeseen, ja etenkin kilpailun merkittävään vähenemiseen perustuvaa kriteeriä käsiteltiin vihreässä kirjassa. Oikeusvarmuuden parantamiseksi 2 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 kohta, jossa selvennetään määrävän aseman käsitettä yhteisöjen tuomioistuimen soveltamien kriteerien mukaisesti ⁽²⁾, jotta käsite kattaisi myös oletetut oligopolit (ilman että niihin liittyy hinnoittelusopimusten välittämistä) ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Asiat Promatech/Sulzer, komission päätös 24.7.2002, ja GEES/Unison, komission päätös 17.4.2002.

⁽²⁾ Komission asiakirjan KOM(2002) 711 lopullinen – 2002/0296 CNS alaviitteet 17 ja 18.

⁽³⁾ Horisontaalisten sulautumien arvioinnista neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 mukaan on julkaistu komission tiedonantoluonnos (EYVL C 331, 31.12.2002, s. 18), josta ETSK laatii lausunnon (CESE 1170/2003).

2.3.2. Keskittymien valvonnan tehokkuus on otettu huomioon aineellisoikeudellisten seikkojen tarkastelussa säätämällä 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, että keskittymien arvioinnissa on tarkasteltava teknistä ja taloudellista edistymistä, jos se on eduksi kuluttajille eikä estä kilpailua.

2.4. Menettelyyn liittyvät seikat

2.4.1. Asetuksen 4 artiklan 1 kohtaa muutetaan siten, että luovutaan yhden viikon määräajasta, joka on asetettu keskittymästä ilmoittamiselle, mutta todetaan selvästi, että ennakoilmoitus on pakollinen.

2.4.2. Velvollisuuteen lykätä ilmoitetun keskittymän toteuttamista komission hyväksyvään päätökseen asti myönnetään kaksi automaattista poikkeusta:

- arvopaperimarkkinoilla tehdyt kaupat
- yksinkertaistettuun menettelyyn soveltuvat tapaukset.

2.4.3. Määräajat lasketaan työpäivissä.

2.4.4. Määräaikoja joustavoitetaan sekä ensimmäisessä että toisessa vaiheessa, sillä ne ovat eräissä mutkikkaita tapauksissa osoittautuneet liian tiukoiksi. Komissio ehdottaa seuraavaa:

- Ensimmäisen vaiheen määräaika on 35 työpäivää asioissa, joihin sisältyy korjaustoimenpiteitä.
- Toisen vaiheen määräaika voi valinnaisesti pidentää 20 työpäivällä ja automaattisesti 15 työpäivällä.

2.4.5. Asetuksen 10 artiklan 5 kohtaa ehdotetaan selvennettäväksi keskittymälle asetettavien uusien vaatimusten arvioimiseksi. Kyseinen artiklan kohta koskee menettelyä, jota noudatetaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen kumottua päätöksen.

2.4.6. Sekä menettelyjä että seuraamuksia koskevista täytäntöönpanosäännöksistä todetaan muun muassa seuraavaa:

- Yleisperiaatteena on täytäntöönpanosäännösten säilyttäminen yhdenmukaisina kilpailunrajoituksia ja määrävän aseman väärinkäyttöä koskevan lainsäädännön kanssa.
- Tietojen hankintaan liittyvien sakkojen enimmäismääriä nostetaan.
- Tietyn tyyppisten komission päätösten täytäntöönpanoon liittyvien uhkasakkojen enimmäismäärää nostetaan.
- Komissiolle annetaan valtuudet kerätä tietoa yksityishenkilöiltä.

2.5. Muut ehdotetut muutokset

2.5.1. Komission on annettava neuvostolle kertomus rajoista 1. päivään heinäkuuta 2007 mennessä.

2.5.2. Ilmoituksen tekemistä edeltäviä määräaikoja muutetaan asetuksen 1 artiklan mukaisesti.

2.5.3. Asetuksen 8 artiklan 4 kohta koskee tilanteita, joissa komissio kieltää jo toteutetun sulautuman. Artiklan nojalla komissio voi vaatia yhdistettyjen yritysten tai varojen erottamista, yhteisen määräysvallan lakkauttamista tai mitä tahansa muita toimia, jotka saattavat olla aiheellisia tehokkaan kilpailun edellytysten palauttamiseksi.

2.5.4. Liitännäisrajoitusten käsittely liittyy suoraan keskittymän toteuttamiseen, joten komission sulautuma-asioissa tekemien hyväksyvien päätösten katsotaan kattavan myös liitännäisrajoitukset.

3. Yleistä

3.1. ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen yhteisön uudeksi yrityskeskittymää koskevaksi asetukseksi, jossa uudistetaan useita lainsäädännöllisiä tekstejä lainsäädännön yksinkertaistamisperiaatteen mukaisesti siten, että asetuksen soveltaminen sisämarkkinoilla helpottuu ⁽¹⁾. Vihreästä kirjasta järjestetyt kuulemiset osoittivat, että on pyrittävä laatimaan joustavia ja ymmärrettäviä sääntöjä, jotka helpottavat komission ja jäsenvaltioiden viranomaisten työtä ja etenkin yritysten mahdollisuutta käyttää kyseistä oikeudellista välinettä siten, että vältetään kaikenlainen oikeudellinen epävarmuus sekä haitalliset vaikutukset niiden tahojen kannalta, jotka osallistuvat taloudellisia keskittymiä koskeviin menettelyihin.

3.2. On syytä mainita erikseen, että ehdotetussa asetuksessa on otettu huomioon oikeuskäytäntö, jota Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on noudattanut muutettujen säädösten soveltamisen aikana. Näin ollen ehdotettuun asetukseen sisältyy käytännön näkökulma, sillä tapausaineistosta, jonka yritykset ovat esittäneet tuomioistuimelle, käyvät ilmi asetuksen eräiden artiklojen epätäsmällisyydestä johtuvat tulkintavaikeudet asiaankuuluvien viranomaisten välisessä toimivallan jaossa sekä niiden taloudellisten tekijöiden määrittelyssä, jonka perusteella komissiolla on asiassa toimivaltaa.

3.3. ETSK toteaa, että arviot, joita tehdään yrityskeskittymien valvontasääntöjen mukaisesti, ovat väistämättä monimutkaisia, ja maailmanlaajuistumisen aiheuttamat muut nopeat muutokset talouden olosuhteissa vaikeuttavat niitä entisestäänkin. Siksi on tähdennettävä, että tällaisten olosuhteiden vuoksi on tarpeen kehittää sellaisia talous- ja tuotantorakenteita, joiden avulla voidaan taata yhteisön markkinatalouden entistä parempi kilpailukyky.

3.4. Keskittymisen valvontaa tulee tarkastella myös maailmantalouden näkökulmasta, kuten ehdotetun asetuksen 1 artiklan 3 kohdan a alakohdassa todetaan, ja on otettava huomioon eurooppalaisiin yrityksiin kohdistuvan kansainvälisen kilpailun paineen jatkuva lisääntyminen. Komitea korostaa, että on asianmukaista tukeutua yrityshankintojen arvioinnissa perusteelliseen maailmanlaajuiseen markkina-analyysiin, ettei rajoituttaisi tarkastelemaan tilannetta vain Euroopan olosuhteiden kannalta.

3.5. Näin ollen kilpailun vaikutusten on jatkuvasti oltava keskeisellä sijalla yrityskeskittymiä arvioitaessa. Kuten edellä kohdassa 3.4 todetaan, kilpailukykyä ei pidä tarkastella pelkästään yhteisön markkinoilla vaan myös kansainvälisestä näkökulmasta, sillä talousnäkökohdista on tullut maailmanlaajuisia. Kilpailupolitiikan päämääränä on muun muassa huolehtia kuluttajien eduista. Komitea on luonnollisesti tietoinen rakennemuutoksista aiheutuvista monimuotoisista taloudellisista ja yhteiskunnallisista ongelmista, ja niinpä kyseiset edut ovat laajentuneet koskemaan myös muita markkinanäkökohtia.

3.6. Eräs huomion arvoinen yleisluonteinen seikka on täydellisen johdonmukaisuuden puute ehdotetun asetuksen johdanto-osan ja sitä seuraavien artiklojen välillä. Tietyt vihreästä kirjasta tehdyt ja talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoiden ja muiden osallisten kuulemisvaiheessa esitetyt huomautukset on sisällytetty johdanto-osaan, mutta ei samassa muodossa itse asetukseen. Huomio kiinnittyy siihen, miten johdanto-osan 32 ja 42 kappaleessa käsitellään keskittymiin osallistuvien yritysten työntekijöiden oikeuksia, kun taas koko ehdotetussa asetustekstissä ei ole niistä minkäänlaista mainintaa. Kuitenkin oikeudet mainitaan jopa itse perustamissopimuksessa ⁽²⁾, ja on myös otettava huomioon, että käytäntö on osoittanut taloudellisilla keskittymillä olevan usein merkittäviä vaikutuksia keskittymiin osallistuvien yritysten työpaikkojen määrään. Komission tulee ottaa arvioinnissaan huomioon perustamissopimuksen 2 artiklassa asetettujen perusluonteisten tavoitteiden yleiset toteuttamispuitteet ja myös 130a artiklassa asetettu tavoite taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamisesta.

⁽¹⁾ Jo mainittujen lainsäädännöllisten tekstien lisäksi komissio on laatinut kyseisten tekstien mutkikkuuden vuoksi lukuisia tulkittavia tiedonantoja, joista mainittakoon tiedonanto kaikkia toimintoja hoitavien yhteisyritysten arvioimisesta (EYVL C 66, 2.3.1998), tiedonanto yrityskeskittymän käsitteestä (EYVL C 66, 2.3.1998), komission tiedonanto keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä (EYVL C 66, 2.3.1998), tiedonanto liikevaihdon laskemisesta (EYVL C 66, 2.3.1998) jne.

⁽²⁾ Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 127 artiklan 2 kohdassa todetaan: "Työllisyyden korkeaa tasoa koskeva tavoite otetaan huomioon yhteisön politiikkojen ja toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa".

3.7. Yleishavaintona on myös mainittava ehdotetun tekstin eri kielitoisintojen väliset ristiriidat, joka on äärimmäisen tärkeä seikka. Asialla voi olla ratkaiseva merkitys eri kielitoisintojen asianmukaiselle soveltamiselle, sillä loppujen lopuksi päteviä versioita ovat kaikki eri maiden virallisilla kielillä kirjoitetut toisinnot.

3.8. Ehdotettujen säännösten tarkastelussa noudatetaan tässä lausunnossa komission jaottelua aihepiireittäin, jotta voidaan tehdä vertailuja lausuntoon, jonka ETSK antoi vihreästä kirjasta. Aiempien lainsäädännöllisten tekstien uudelleen laatiminen helpottaa joka tapauksessa kunkin aihepiirin järjestelmällisempää tarkastelua sekä asetuksen myöhempää soveltamista, jolloin tulosten voidaan odottaa parantuvan.

3.9. Toimivaltakysymyksistä käytiin laajaa keskustelua vihreässä kirjassa tehtyjen ehdotusten yhteydessä. Tulosta voidaan itse asiassa pitää melko tyydyttävänä sekä keskittymäkäsittelyn että siirtämistä koskevan sääntelyn osalta (vaikka olisikin pohdittava uudelleen, onko asiaa syytä käsitellä yhteisön tasolla silloin kun vaikutukset ulottuvat kahteen tai useampaan jäsenvaltioon, kuten vihreässä kirjassa todetaan) ja niin ollen myös komission ja jäsenvaltioiden välisen toimivallan jaon osalta. Kysymys antaa kuitenkin aihetta kahteen huomautukseen.

3.9.1. Jotta voidaan tarvittaessa päättää yhteisönlaajuista keskittymää koskevan käsittelyn siirtämisestä yhteen tai useampaan jäsenvaltioon, joiden viranomaisilla voi olla paremmat mahdollisuudet keskittymän tutkimiseen, vihreässä kirjassa ehdotettiin, että 9 artiklan 2 kohdan b alakohdan vaatimus siitä, että markkinat, joihin keskittymä vaikuttaa, "eivät muodosta merkittävää osaa yhteismarkkinoista", korvataan osoituksella siitä, että kyseisten markkinoiden vaikutukset "eivät ulotu jäsenvaltion rajojen ulkopuolelle". Kyseinen muutos ei kuitenkaan sisälly käsiteltävänä olevaan ehdotukseen. ETSK:n mielestä muutos tulisi tehdä, sillä se helpottaa toimivallan entistä tehokkaampaa jakoa yhteisön ja jäsenvaltioiden viranomaisten välillä.

3.9.2. Uudessa 4 artiklan 4 kohdassa säädetään ilmoituksen tekevien osapuolien mahdollisuudesta pyytää komissiolta ennen ilmoituksen tekemistä, että keskittymän käsittely siirretään asianomaisen jäsenvaltion viranomaisille. Voidaan kysyä, onko esitetty sanamuoto sen tavoitteen mukainen, jota ehdotuksella tavoitellaan, sillä komissio pitää itsellään oikeuden päättää asian käsittelyn siirtämisestä kokonaan tai myös osittain kyseisille viranomaisille. Osittainen siirtäminen merkitsisi sitä, että asianomaiset osapuolet joutuvat tilanteeseen, jossa keskittymän tutkii lopulta kaksi eri tahoa, vaikka osapuolet olivat toivoneet sen käsittelyä pelkästään yhdellä tavalla vain yhden viranomaisen toimesta. ETSK pitää toivottavana, että tällaisessa siirtotilanteessa komissiolla olisi pelkästään mahdollisuus siirtää asia kokonaan jäsenvaltion viranomaisille. Vastavasti jäsenvaltioille ei tulisi antaa veto-oikeutta tapauksissa, joissa komissio on keskittymään osallistuvien yritysten ano-

muksen jälkeen päättänyt, että keskittymä on katsottava yhteisönlaajuiseksi, ja keskittymä tulee niin ollen käsitellä vain yhteisötasolla.

3.10. Aineellisoikeudellisilla seikoilla viitataan kriteereihin, jotka toimivat kilpailupolitiikan perustana, ja erityisesti kriteereihin "määrävä asema" ja "kilpailun merkittävä väheneminen", joka on ollut yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnan kohteena⁽¹⁾. Tavoitteena on, että ne kattaisivat myös tapaukset, joiden kuuluminen asetuksen piiriin on epävarmaa, kuten oligopolit. Näin ollen komitea katsoo, että 2 artiklan uudella 2 kohdalla päästään selventämistä koskevaan tavoitteeseen, vaikkakin 1 artiklassa säädetyt määrälliset raja-arvot sulkevat yhteisön valvonnan ulkopuolelle suuren joukon keskittymiä, joilla kuitenkin on selviä talousvaikutuksia yhteismarkkinoihin. Kyseisiä aineellisoikeudellisia seikkoja analysoitaessa olisi joka tapauksessa otettava huomioon edellä kohdissa 3.4 ja 3.5 tehdyt huomautukset.

3.10.1. ETSK katsoo kuitenkin, että mikäli asetuksen teksti halutaan saattaa yhdenmukaiseksi johdanto-osan kanssa, olisi keskittymien arviointia koskevassa osassa otettava aineellisoikeudellisten seikkojen osalta huomioon työntekijöiden oikeudet ja työllisyyden kehitys, sillä työntekijöiden oikeutta saada tietoa ja tulla kuulluiksi ei voida EU:ssa kieltää.

3.10.2. Myös 3 artiklan 4 kohdan ja 5 artiklan 2 kohdan sisällöt tulisi saattaa yhdenmukaisiksi. Ensiksi mainitussa ehdotetaan, että kahta tai useampaa toimea, jotka riippuvat toisistaan tai ovat taloudellisilta perusteiltaan läheisesti yhteydessä toisiinsa, on asianmukaista käsitellä yhtenä ainoana toimena, jolloin komissio käsittelee niitä yhtenä ainoana keskittymänä. Olisi asianmukaista, että 5 artiklan 2 kohdassa viitattaisiin edelliseen otaksumaan liikevaihtoa laskettaessa.

3.11. Menettelyyn liittyviä seikkoja on tarkistettu huomattavasti. Lainsäädännöllisiä tekstejä ei ole pelkästään laadittu uudelleen, vaan myös niiden sisältöä on oikaistu pyyntö- ja ilmoitusmenettelyn mukauttamiseksi ja yksinkertaistamiseksi.

3.11.1. Ehdotuksessa asetukseksi esitetään tiettyjä muutoksia määräaikoihin, jotka koskevat asian siirtämistä jäsenvaltioiden viranomaisten käsiteltäväksi (9 artiklan 4 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Siirtomenettelyn helpottamiseksi siirtämiselle varattuja määräaikoja on pidennetty huomattavasti, mikä voi muodostua ennemminkin haitaksi, koska määräajat ovat pitkiä menettelyn joka vaiheessa.

⁽¹⁾ Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on selvittänyt määrävän aseman määritelmää asiassa T-112/96 Gencor/Euroopan komissio.

3.11.2. Myös siinä tapauksessa, että ilmoituksen tekijät pyytävät määräajan pidentämistä menettelyn toisessa vaiheessa 15 työpäivän kuluessa menettelyn aloittamisesta, myönnettävä määräaika on liian tiukka, kun otetaan huomioon, että pyyntö on mahdollista esittää ainoastaan menettelyn hyvin varhaisessa vaiheessa, jolloin keskittymän osapuolet eivät vielä tiedä tarkkaan kaikkia huomautuksia, joita komissio voi esittää ilmoitettua tointa vastaan. On myös selvennettävä, ovatko 15 ja 20 työpäivän määräajat kumuloiduissa vai alkaako jälkimmäinen siitä päivästä, kun määräajan pidentämisestä päätetään. Mikäli määräajat kumuloidaan, menettely voi venyä hyvin pitkäksi, jos määräajan pidentämisestä päättää komissio.

3.12. Muut muutokset ovat yleisesti ottaen tarkoituksenmukaisia ja koskevat kysymyksiä, jotka ovat erittäin merkittäviä sisämarkkinoiden kilpailun kannalta. Kahta seikkaa on ETSK:n mielestä kuitenkin syytä tarkistaa.

3.12.1. Keskittymää koskevien liitännäisrajoitusten ollessa tarpeen ne sisältyvät komission hyväksyvään päätökseen ilman, että komissiolla on velvollisuutta antaa niistä nimenomaista ilmoitusta. Tämä heikentää yritysten osalta sitä oikeusvarmuutta, jonka komission nimenomainen ilmoitus niille takaisi. Tällöin on mahdollista, että jäsenvaltiot asettavat kiistanalaisiksi kyseisten rajoitusten liitännäisyyden niin, että keskittymän osapuolet joutuvat varmistamaan niiden laillisuuden kansallisessa menettelyssä, mikäli jäsenvaltion viranomaiset tulkitsevat rajoitukset riippumattomiksi.

3.12.1.1. Sen vuoksi on toivottavaa, että säilytetään Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti (1) komission velvollisuus antaa nimenomainen ilmoitus siitä, että rajoitukset ovat liitännäisiä siten kuin keskittymän osapuolet ovat esittäneet.

3.12.2. Siinä tapauksessa, että kyseistä velvollisuutta ei säilytetä, olisi asianmukaisen oikeusvarmuuden takaamiseksi toivottavaa, että (i) sen osoittaminen, että rajoitukset eivät ole liitännäisiä, on vaateen esittäneen kolmannen osapuolen velvollisuus ja että (ii) komission jo julkaisemat periaatteet ja ohjeet (2) muutetaan sitovaksi lainsäädännöksi.

3.13. Vuoden 2002 joulukuun 16. päivänä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklan säännökset on siirretty ehdotetun asetuksen 13 artiklaan. Vaikka lienee selvää, että komission tarkastusvaltuuksien tulee olla laajat ja kiistattomat, koska olosuhteet vaihtelevat etenkin vapaaehtoisten ilmoitusten osalta, olisi harkittava kyseisten valtuuksien rajoittamista siten, että asetusta sovelletaan tapauksiin, joissa ilmoitusta ei ole tehty, vaikka olisi pitänyt tehdä, tai joissa menettelyyn liittyviä velvoitteita ei ole noudatettu. Asetusta on kuitenkin sovellettava kaikissa niissä tapauksissa, joissa komission toiminta koskee muita osapuolia kuin ilmoituksen tekeviä yrityksiä.

(1) Tuomio asiassa T-251/00, Lagardère ja Canal+ vastaan komissio, 20.11.2002.

(2) 27. kesäkuuta 2001 julkaistu tiedonanto.

3.14. Ehdotetun asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan komissio voi vahvistaa ilmoitusten tekemisestä aiheutuvat hallinnolliset maksut, mitä ei voida pitää hyväksyttävänä.

3.15. Lopuksi komitea katsoo, että komission tulisi käyttää uuteen asetukseen liittyvää tilaisuutta hyväkseen vahvistaakseen eri käsitteiden oikeusperustaa ja lisätäkseen yrityskeskittymien arviointia koskevien tulkintasuuntaviivojen toiminnallista varmuutta, vaikka asia on tullut esille useissa aiheita koskevissa tiedonannoissa, erityisesti 31. joulukuuta 2002 annetussa tiedonantoluonnoksessa (EYVL C 331). Nämä näkökohdat pitäisi ottaa huomioon ehdotetun asetuksen määrittelyissä ja menettelysäännöissä.

4. Muutosehdotukset

ETSK:n tavoitteena on asetuksen soveltamisen tehostaminen ja se ehdottaa sen vuoksi komissiolle asetustekstiin seuraavia muutoksia ennen kaikkea sen takaamiseksi, että asetuksen kehittämisellä saavutetaan parhaat mahdolliset tulokset kaikkien asiaankuuluvien osapuolien kannalta.

4.1. Poistetaan kokonaisuudessaan 17. perustelukappaleeseen lisätty uusi teksti ("Komissiota ei tulisi velvoittaa – välttämättömiä."), kun otetaan huomioon tämän lausunnon 3.12.1 kohdassa tehdyt huomautukset.

4.2. 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan tulisi kuulua seuraavasti:

"b) ainakin kahden siihen osallistuvan yrityksen yhteisön alueelta kertynyt kokonaisliikevaihto on erikseen yli 250 miljoonaa euroa (Suom. huom. Artiklan kohtaan esitetään lisättäväksi sana 'erikseen', joka puuttuu komission asiakirjan espanjankielisestä toisinnosta. Komission asiakirjan suomenkieliseen toisintoon sana jo sisältyy)."

4.3. 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan tulisi kuulua seuraavasti:

"b) keskittymään osallistuvien yritysten aseman merkinoilla ja niiden taloudellisen ja rahoituksellisen vahvuuden, tavarantoimittajien ja käyttäjien käytettävissä olevat valintamahdollisuudet, heidän pääsynsä hankinta- ja toimitusmarkkinoille, oikeudelliset ja muut markkinoillepääsyn esteet, asianomaisten tavaroiden tai palvelujen tarjonnan ja kysynnän sekä hintatason kehityksen, väli- ja loppukäyttäjien edut, työllisyyden kehityksen sillä talouden lohkokolla, johon keskittymään osallistuvat yritykset kuuluvat, ja sillä alueella, joissa ne sijaitsevat, sekä kehityksen teknisessä ja taloudellisessa edistyksessä, jos se on kuluttajille eduksi eikä estä kilpailua."

4.4. Korvataan 3 artiklan 6 kohdan a alakohdan ilmaisu ”rahoituslaitoksilla” ilmaisulla ”sijoituspalveluyrityksillä”.

4.5. Lisätään 4 artiklan 2 kohtaan seuraava alakohta:

”Ilmoituksen tekevien henkilöiden tai yritysten tulee antaa asia tiedoksi keskittymään osallistuvien yritysten työntekijöiden edustajille samanaikaisesti kun ilmoitus tehdään komissiolle tai välittömästi sen jälkeen.”

4.6. Poistetaan 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä alakohdasta (viimeiseltä riviltä) sana ”osittain”.

4.7. Poistetaan 4 artiklan 4 kohdan kolmannesta alakohdasta (ensimmäiseltä riviltä) ilmaisu ”jollei asianomainen jäsenvaltio ole eri mieltä”.

4.8. 4 artiklan 5 kohdan neljännen alakohdan tulee kuulua seuraavasti:

”Jos kaikki asianomaiset jäsenvaltiot tai vähintään kaksi tällaista jäsenvaltiota on pyytänyt komissiota tutkimaan keskittymän, keskittymän katsotaan olevan yhteisönlaajuinen ja siitä on ilmoitettava komissiolle tämän artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.”

4.9. 4 artiklan 5 kohdan toiseksi viimeisen alakohdan tulee kuulua seuraavasti:

”Jos komissio päättää tutkia keskittymän, se voi pyytää ilmoituksen tekemistä 1 ja 2 kohdan mukaisesti. Asianomainen jäsenvaltio tai asianomaiset jäsenvaltiot eivät saa soveltaa kansallista kilpailulainsäädäntöään kyseiseen keskittymään.”

4.10. 5 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan tulisi kuulua seuraavasti:

”2. Jos keskittymä syntyy yhden tai useamman yrityksen jonkin osan hankkimisella, 1 kohdasta poiketen vain hankittuihin osiin liittyvä liikevaihto otetaan myyjän tai myyjien osalta huomioon siitä riippumatta, ovatko hankitut osat oikeushenkilöitä vai eivät, kuitenkin niin, että keskittymään osallistuvien yritysten muiden osien keski-

näinen riippuvuus tai kytkökset otetaan huomioon 3 artiklan 4 kohdan mukaisesti kyseisten osien liikevaihdon lisäämiseksi kokonaisliikevaihtoon.”

4.11. 5 artiklan 3 kohdan a alakohdan otsakkeena tulee olla

”osakkuuden tuotot ja osakepääomaan liittyvät arvopaperit”.

4.12. Korvataan 5 artiklan 3 kohdan a alakohdan ilmaisu ”ja muiden rahoituslaitosten” ilmaisulla ”ja sijoituspalveluyritysten”.

4.13. 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisen kappaleen tulisi kuulua seuraavasti:

”Keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille tehtävän päätöksen katsotaan kattavan sellaisina kuin ilmoituksessa on ilmoitettu tai komission päätöksessä ilmaistaan ne rajoitukset, jotka suoraan koskevat keskittymän toteuttamista ja ovat toteuttamisen kannalta välttämättömiä.”

4.14. 8 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan tulee kuulua seuraavasti:

”Keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille tehtävän päätöksen katsotaan kattavan sellaisina kuin ilmoituksessa tai ilmoituksen muutoksessa on ilmoitettu tai komission päätöksessä ilmaistaan ne rajoitukset, jotka suoraan koskevat keskittymän toteuttamista ja ovat toteuttamisen kannalta välttämättömiä.”

4.15. 9 artiklan 2 kohdan b alakohdan tulee kuulua seuraavasti:

”b) keskittymä vaikuttaa kilpailuun kaikki erillisten markkinoiden tunnusmerkit täyttävillä kyseisen jäsenvaltion markkinoilla, jotka eivät muodosta merkittävää osaa yhteismarkkinoista ja jotka eivät ulotu kyseisen jäsenvaltion rajojen yli.”

4.16. Esitettyjen argumenttien perusteella olisi suositeltavaa lyhentää 9 artiklan 4 kohdassa määriteltyjä määräaikoja.

Bryssel 24. syyskuuta 2003.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Keskustelussa hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat vähintään neljänneksen annetuista äänistä.

Kohta 3.6

Poistetaan.

Perustelu

Kohdassa 3.6 esitetty arvostelu on perusteetonta. Komission ehdotuksessaan esittämät pohdinnat ovat asianmukaisia, kuten esim. se, että itsestään selvät viittaukset siihen, että asetusta tulee tulkita ja soveltaa perusoikeuksia ja -periaatteita kunnioittaen ja että "tämä asetus ei millään tavoin vähennä keskittyämiin osallistuvissa yrityksissä työntekijöille yhteisesti kuuluvia oikeuksia, erityisesti tämä koskee yhteisön tai kansallisen lainsäädännön mukaista työntekijöiden edustajien tiedottamis- ja kuulemisvelvoitetta", esitetään johdanto-osassa. Asetustekstissä tällaiset viittaukset ovat tarpeettomia, ja ne pikemminkin hämärtävät asetuksen tarkoituksen

Äänestystulos

Puolesta: 48, vastaan: 71, pidättyi äänestämästä: 11.

Kohta 3.10

Korvataan seuraavalla.

"3.10. Komissio esittää määräysvaltaa koskevan kriteerin säilyttämistä aineellisoikeudellisissa näkökohdissa. Komitea on samaa mieltä siitä, ettei nk. kilpailun merkittävään vähenemiseen perustuvaa testiä (substantial lessening of competition eli SLC) tule ryhtyä soveltamaan⁽¹⁾. Samalla 2 artiklan 2 kohdassa esitetään käsitteelle kuitenkin uusi määritelmä, joka muuttaa sen sisällön. Ehdotuksen mukaan yrityksen, joka voi vaikuttaa tuntuvasti ja pysyvästi kilpailutekijöihin, katsotaan olevan määräävässä asemassa. Tämä vaikuttaa poikkeuksellisen epämääräiseltä ja venyvältä. Komitea katsoo sen lisäävän huomattavasti perusteetonta valvontaa sekä aiheuttavan huomattavaa epävarmuutta. Lisäksi rakennemuutoksen kannalta kielteisten seurannaisvaikutusten riski kasvaa. On selvää, että ennakoitavuus on tässä yhteydessä ratkaisevan tärkeää.

3.10.1. Keskittymistä koskeviin sääntöihin liittyvällä epävarmuudella voi olla vakavia ja ei-toivottuja pelotusvaikutuksia: kansantaloudelle haitallisten kauppojen lisäksi torjutuksi tulevat myös täysin oikeutetut, hyödyllisen ja välttämättömät rakenteelliset liiketoimet. Komitea katsoo, että juuri tätä on vältettävä. Sen vuoksi komitea toteaa, että määräysvallan käsitteen sisällön tulee jatkossakin säilyä nykyisellään, jotta järjestelmä pysyy kohtuuden rajoissa ja säilyy vakaana. Voidaan todeta, että mikäli kohteena ovat erityisesti oligopolit, joiden jäsenet eivät pyri toimintojen yhteisvaikutukseen, mikä sinänsä on epätyypillistä, tavoitteeseen voidaan päästä kohdennetulla lisäyksellä."

Perustelu

Kohdan 3.10 ensimmäisen virkkeen alkuperäinen muotoilu ei vaikuta korrektilta; sikäli kuin tiedetään, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimien ei ole tulkinnut käsitettä "kilpailun merkittävä väheneminen". Muutoin: itsestään selvä.

Äänestystulos

Puolesta: 39, vastaan: 86, pidättyi äänestämästä: 9.

⁽¹⁾ Ks. ETSK:n 17. heinäkuuta 2002 antaman lausunnon kohta 3.2.13, EYVL C 241, 7.10.2002.

Kohta 3.10.1

Poistetaan.

Perustelu

Työntekijöiden oikeutta saada tietoa ja tulla kuulluksi säädellään toisella asetuksella. Komission tehtäväksi tulee jättää se, miten se hankkii tarvitsemansa tiedot ratkaisuaan varten. Useimmissa tapauksissa päätöksen perusteisiin lienee paikallaan sisällyttää mm. työntekijäjärjestöjen arviot. Vaikuttaa turhalta säädellä asiaa asetuksella.

Työllisyysvaikutukset eivät sinällään saa koskaan olla syy suunnitellun sulautuman estämiselle. Asetuksella on voitava estää ainoastaan keskittymät, jotka aiheuttavat kilpailun ilmeisen estymisen.

Äänestystulos

Puolesta: 45, vastaan: 84, pidättyi äänestämästä: 11.

Kohta 4.3

Poistetaan.

Perustelu

Työllisyysvaikutukset eivät sinällään saa koskaan olla syy suunnitellun sulautuman estämiselle. Asetuksella on voitava estää ainoastaan keskittymät, jotka aiheuttavat kilpailun ilmeisen estymisen. Ehdotetun asetuksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ehdotettu lisäys uhkaa aiheuttaa sekaannusta ja tehdä asetukseen perustuvista ratkaisuista paljon vaikeammin ennakoitavia.

Äänestystulos

Puolesta: 53, vastaan: 76, pidättyi äänestämästä: 8.
